

El cinquè Beatle

De vegades, la literatura és una bona manera d'acostar-se a personatges històrics, a la seva vida i a les seves idees. Molts escriptors s'han enamorat de lladres, reines, aventurers o d'altres escriptors precedents quan els han volgut reconstruir literàriament; o potser ha estat l'enamorament previ el que els ha dut a voler fer-los un homenatge literari tot mirant de reproduir el vessant més humà d'aquells de qui l'historiador o l'estudiós acadèmic no pot fer més que resseguir-ne i comentar-ne les accions o l'obra. Novel·les com *Rius paral·lels*, de Jordi Estrada, que ens acosta a les relacions de Màrius Torres amb aquells amb qui va conviure al sanatori de Puig d'Olena, o *Entre l'infern i la glòria*, d'Àlvar Valls, que ressegueix l'obra, la vida i la personalitat de Jacint Verdaguer, o *Memòries d'Adrià*, de Margerite Yourcenar, que repassa la vida i la mort d'aquest emperador romà... no tenen cap pretensió historicista i són, primer de tot, artefactes literaris que penetren en el món de les idees i en els plecs universals de la naturalesa humana, que és, al capdavall, el que busca qualsevol bon lector.

En aquesta línia, l'excel·lent novel·la *Reis del món* (Proa, 2020), de Sebastià Alzamora, recrea les personalitats contraposades i contradictòries de dos ho-

mes importants: el contrabandista i banquer Joan March (1880-1962) i el filòleg Joan Mascaró (1897-1987), nascuts tots dos al poble mallorquí de Santa Margalida. Sobre March, a qui es va atribuir el dubtós honor de ser el "banquer de Franco", perquè va contribuir a finançar l'Alzamiento, se n'han escrit molts llibres i, fins i tot, ha inspirat alguna altra novel·la (com la remarcable *El banquer*, de Núria Cadenes). Mascaró resulta més desconegut. I, en canvi, la seva obra, el seu pensament i la seva personalitat acaben enduent-se l'interès del narrador i del lector.

Traductor del sànscrit, esperantista precoç, pacifista... Mascaró és presentat a *Reis del món* com un humanista íntegre, que contrasta amb l'esperit materialista de Joan March, obsessionat a acumular diners com a mitjà per aconseguir poder ("Els diners no són el poder, els diners són l'eina. / Per fer el que un vol? / Per aconseguir que els altres facin el que un vol."). Mascaró avantposa l'amor al poder i assegura que "de jove era pacifista per convicció, ara ho soc per necessitat". A tall d'anècdota, però molt significativa, només cal tenir en compte la influència que va exercir Mascaró en el viratge místic i orientalista dels Beatles (especialment en George Harrison, que li va dedicar la cançó *The Inner Light*). Permeteu-me, doncs, la frivolitat d'afirmar que, per molt que se li atribueixi a Stuart Sutcliffe, el qualificatiu de cinquè Beatle potser escauria més a aquest mallorquí universal.

